

Qulu Kəngərli

Azərbaycan Dövlət İnformasiya Agentliyinin
(AZƏRTAC) Orta Asiya ölkələri üzrə müxbiri

Müəllif haqqında

Qulu Kəngərli 1990-cı il 20 yanvar faciəsindən sonra "Şəhidlər"; "Şəhidlər-2" bukletlərini hazırlayıb və çap etdirib. 1991-ci ildə Azərbaycan və rus dillərində "Qara yanvar şəhidləri" kitabı çap edilmiş böyük populyarlıq qazanıb.

Bundan sonra "Erməni lobbi-si: Azərbaycan faciəsi"; "Qanlı şənbe-yə gedən yol" kitabları çap olunub. 1991-ci ildə onun sənarisini əsasında 20 yanvar faciəsindən bəhs edən "Bakıda insan ovu" sənədli filmi çəkilib.

Özbəkistanda yaşadığı ilk günlərdən azərbaycanlıların Orta Asiya və Qazaxıstana sürgün edilməsi ilə əla-

qədar materiallar yazıb və Daşkənddə onun ssenarisini ilə "Sürgün" sənədli filmi çəkilib. Orta Asiyada yaşayan tanınmış azərbaycanlıların həyatı və fəaliyyəti ilə bağlı kitab hazırdır və çapını gözləyir.

Daşkənddəki "Jahon adabiyatı" jurnalında və digər ədəbi toplu və qəzetlərdə müntəzəm olaraq Azərbaycanın şair və yazıqlarının əsərlərini çap etdirir.

Qulu Kəngərli Azərbaycanın siyasi, iqtisadi və mədəni həyatı haqqında Orta Asiya ölkələrinin mətbuatında müntəzəm olaraq çıxış edir.

2010-cu ildə Azərbaycan Prez-

dentü möhtərəm İlham Əliyevin Sərəncamı ilə "Tərəqqi" medalı ilə təltif edilmişdir.

Özbəkistanın jurnalistika sahəsində "Altın qələm" Beynəlxalq mükafatını alıb.

rus dilində (Bakı, 2019), "At günü" kitabı rus dilində (Bakı, 2019), Süleyman Hüseynovun "And" romanı (rus dilində), "Özbək şeir çələngi"-(Azərbaycan və özbək dillərində, AMM-nin layihəsi, Daşkənd, 2018) kitablarının tərcüməçisidir.

Bundan başqa onun tərcümələri Özbəkistanın "Zvezda Vostoka"; "Şark Ölkəsi"; "Qulistan"; "Saodat"; "Jaxon adabiyatı" jurnallarında, Azərbaycanın "Literaturniy Azerbaycan"; "Zerkalo"; "Vişka" və digər nəşrlərində çap olunub.

Özbəkistanda Azərbaycan ədəbiyyatını tərcümə edən gənc tərcüməçilər nəslində yetişməkdədir. Belə ki, Rəhmət Babacan, Mirzəhid Muzəffər, Abidcan Şəfiyev, Gülbəhər Səltarova, Şahsənəm Səppiyeva və başqaları Azərbaycan şair və yazıqlarının şeir və hekayələrini özbək dilinə çevirir. Şahsənəm Səppiyeva Aranın "Ağ qoç, qara qoç" povestini özbək dilinə çevirib və bu ilin ikinci yarısında kitab halında çap olunacaq.

Özbəkistanda yaşadığım ilk günlərdən azərbaycanlıların Orta Asiya və Qazaxıstana sürgün edilməsi ilə əlaqədar materiallar yazmışam və Daşkənddə sse-

*Yunus Oğuz, "Əmir Teymur" romanı, Daşkənd, "Yanqı asr avlodı" nəşriyyatı, 2013, tərcümə Usman Kuçkar

*Yunus Oğuz, "Şah arvadı və caduğər", Daşkənd, "Yanqı asr avlodı" nəşriyyatı, 2015, tərcümə Usman Kuçkar

*Yunus Oğuz, "Sultan Alp Arslan" romanı, Daşkənd, "Mumtoz soz" nəşriyyatı, 2016, tərcümə Usman Kuçkar

*Yunus Oğuz, "Atabəy Eldəniz" romanı, Daşkənd, "İstiqlol nuri" nəşriyyatı, 2018, tərcümə Rüstəm Cabbarov

*Yunus Oğuz "Ovçu" romanı, Daşkənd, "Zamin nashi" nəşriyyatı, 2019, tərcümə Gülbəhər Aşurova - Anar, "Mən, sən, o və telefon" povest və hekayələr kitabı, Daşkənd, "Davr Press" nəşriyyatı, 2016, tərcümə Usman Kuçkar

*Elçin, "Seçilmiş əsərlər" ,1-ci cild, povest və hekayələr, "Global Books" nəşriyyatı, 2017, tərcümə Usman Kuçkar

*Elçin, "Seçilmiş əsərlər" 2-ci cild, romanlar, "Global Books" nəşriyyatı, 2017, tərcümə Usman Kuçkar

*Cəlil Məmmədquluzadə, "Poçt qutusu" hekayə və felyetonlar, Daşkənd, "Mumtoz soz" nəşriyyatı, 2019, tərcümə Usman Kuçkar

*Pərvin, "Qar yağacaq" hekayələr ki-

(əvvəli ötən sayımızda)

Mirzə İbrahimovun "Gülbətin" povesti Feysi Şahismayılın tərcüməsində "Jaxon adabiyatı" jurnalının 2004-cü il 4-cü sayında çap olunub.

2005-ci ildə isə Daşkənddə Nizami Gəncəvinin "Leyli və Məcnun"; "Xosrov və Şirin" poemaları Olimcon Buriyevin farscadan özbək dilinə tərcüməsində Özbəkistanda diaspor təşkilatı olan Azərbaycan Milli Mədəniyyət Mərkəzinin təşəbbüsü ilə ayrıca kitab halında çap olunub.

2007-ci ildə isə Feysi Şahismayıl Yusif Vəzir Çəmənəminin "Qızlar bulacağı" romanını "Jaxon adabiyatı" jurnalının 12-ci sayında çap etdirilib.

2010-cu ildə Azərbaycanın Özbəkistandakı səfirliyinin təşəbbüsü ilə Viktor Andriyanov və Hüseynbəla Mirləmovun "Görkəmli adamların həyatı" seriyasından "Heydər Əliyev" kitabı Daşkənddəki "Özbəkistan" nəşriyyatında özbək dilində çap olunub. Kitabı rus dilindən Numon Raximjanov tərcümə edib.

Erqas Oçilov 2009-cu ildə "Sharq" nəşriyyatında Füzulinin "Qəmzəsin sevdin könül" kitabını Azərbaycan türkcəsində, həmin il "Rübailər" kitabını "Özbəkistan" nəşriyyatında özbək dilində çap etdirib. Toplu Nizaminin, Füzulinin, Nəsiminin, Xaqani Şirvaninin rübailərinin bir hissəsi toplanıb. Erqas Oçilov Usman Kuçkarla birgə Nəsiminin qəzəllərini də özbək dilinə çevirib və 2012-ci ildə "Özbəkistan" nəşriyyatında çap etdirib. E.Oçilov Füzulinin fars və türkmən dillərindən "Kalb qavxarı" kitabını özbək dilinə tərcümə edib və 2014-cü ildə "Hilol-nashr" nəşriyyatında çap olunub.

Özbəkistandakı Heydər Əliyev adına Azərbaycan Mədəniyyət Mərkəzi (AMM) ədəbi əlaqələr sahəsində böyük iş görür, şair və yazıqlarımızın əsərlərini özbək dilinə tərcüməsi işini həyata keçirir. Mədəniyyət Mərkəzinin layihəsi ilə son illərdə böyük Azərbaycan şairi Nizami Gəncəvinin "Xəmsə"si iki variantda çap edilmişdir. Olimcon Buriyevin tərcüməsində "Xəmsə" bir kitabda işiq üzü görüb. 2017-2019-cu illərdə isə AMM bu istiqamətdə daha bir layihəyə imza atıb. Özbəkistanın Xalq şairi Camal Kamalin tərcüməsində "Xəmsə" ayrı-ayrı kitab şəklində Daşkənddə nəfis tərtibatla çap olunub. 2019-cu ilin Azərbaycanında "Nəsimi il" elan olunması ilə əlaqədar Mədəniyyət Mərkəzinin təşəbbüsü ilə böyük şairimiz İmadeddin Nəsiminin "Janoni sevarman" adlı kitabı çap edilmişdir. Qəzəlləri orijinaldan tanınmış şair Tahir Qəhhar çevirib.

Şair Xasiyyət Rüstəm 2019-cu ildə Qənirə Paşayevanın "Qapını aç" adlı toplusunu, 2020-ci ildə isə şəhid-şair Ülvi Bünyadzadənin "Əlvida", Eluca Atalının "Gecikən oyuncaq" kitablarını tərcümə edib və çap olunub.

Xasiyyət Rüstəm baş redaktoru olduğu "Kitob dünyası" qəzetində müntəzəm olaraq Azərbaycan şair və yazıqlarının əsərlərini çap edir.

Ədəbiyyatımızın yaxın dostu, tanınmış özbək şairi və tərcüməçisi mərhum Usman Kuçkarın Daşkənddə "Həyəcana qərç olan dünya" (1982), "Əks-sədası olmayan sədalar"(1986), "Yuxulu mina-

Özbəkistanda Azərbaycan ədəbiyyatının təbliği və tərcüməsi məsələləri: Qədim və müasir dövr

rə" (1987), "Ağır karvan" (1991), «Çəmən-gül» (1996), "Şirq" şeirlər kitabları, "Qovulma" dastanı, "İmam Buxari" dramı və digər əsərləri çap olunub.

Usman Kuçkar tərcüməçilik fəaliyyətinə şair və yazıqlarımızın hekayə və şeirlərini çevirməyə başlayıb. Xalq yazıçısı Yusif Səmədoğlunun "Qətl günü" əsərini, Anarın "Beşmərtəbəli evin altıncı mərtəbəsi" romanını, "Mən, sən, o və telefon" kitabını, Elçinin "Baladadaşın ilk məhəbbəti", "Baladadaşın toy hamamı", "Toyuğun diri qalması" povestlərini özbək dilində çap etdirib. Anarın "Dədə Qorqud" kinopovesti və adı çəkilən əsərlərin ekseriyyəti "Cahon adabiyotı" jurnalında çap olunub.

Heydər Əliyev adına Azərbaycan Mədəniyyət Mərkəzinin təşəbbüsü ilə yazıç-publisist, Əməkdar Jurnalist Elmira Axundovanın Daşkənddəki "Mashhur press" nəşriyyatında özbək dilində çap olunan "İlham Əliyev. Prezidentin portretli dəyişikliklər fonunda" ("İlham Əliyev. "Özgarışlar jərayonidəgi Prezident təsviri") kitabının tərcüməçiləri Usman Kuçkar və özbək alimi Şokir Dolimovdır.

U.Kuçkar vəfat edən gününə (20 sentyabr 2017-ci il) tərcümələrin ekseriyyətini bu yazının müəllifi müəyyənləşdirib. Bu haqda məqalənin sonunda məlumat verilib.

Jurnalist, yazıçı və tərcüməçi

Rüstəm Cabbarov orta yaşlı yazıqlar və tərcüməçilər arasında ən istedadlı qələm sahibidir. O, bir çox Azərbaycan yazıqlarının povest, hekayə və romanlarını

ya və Qazaxıstana sürgün edilməsi ilə əlaqədar materiallar yazmışam və Daşkənddə ssenarim əsasında "Sürgün" sənədli filmi çəkilib. Orta Asiyada yaşayan tanınmış azərbaycanlıların həyatı və fəaliyyəti ilə bağlı kitab isə hazırdır və çapını gözləyir. Hazırda "Sürgün" kitabı üzərində işləyirəm.

çevirib. Tərcümələrinin bir hissəsini baş redaktoru olduğu "Darəqçi" qəzetində, həmçinin ölkənin ədəbi qəzet və jurnallarında çap etdirib, sonra isə kitab halında buraxdırıb. R. Cabbarovun tərcüməsində Azərbaycan yazıqlarının "Ömürdən uzun gecə" hekayələr toplusu, İlqar Fəhminin "Aktrisa" romanı, Vaqif Sultanlının "Ölüm yuxusu" povest və hekayələr kitabı, Yunus Oğuzun "Atabəy Eldəniz" romanı, Varisin "Sənə inanıram" romanı özbək dilində işiq üzü görüb.

Şəhla Qasimova Azərbaycan ədəbiyyatını özbək və rus dilinə aktiv tərcümə edən şairdir, fəaliyyətinə görə Azərbaycan Yazıqlar Birliyinin fəxri üzvü seçilib. Şəhla Qasimova Azərbaycan şairlərini özbək və rus, özbək şairlərini isə rus dilinə tərcümə edən şairdir. Onun özbək və rus dilində 10-dan artıq tərcümə kitabı Daşkənd, Bakı və Sumqayıt şəhərlərində çap edilmişdir.

Heydər Əliyev adına Azərbaycan Mədəniyyət Mərkəzinin layihəsi ilə Şəhla Qasimovanın tərcüməsində Leyla Əliyevanın "Dünya yuxutek əriliyi" kitabı özbək dilində (Daşkənd, 2018) çap olunub.

Şəhla Qasimova həmçinin Firuz Mustafanın "Deniz köçü" kitabı özbək dilində (Daşkənd, 2017), "Ağ rəqs" kitabı

kitabı, Daşkənd, "Extremum Press" nəşriyyatı, 2015, tərcümə Babaxan Şərif

"Vaqif Sultanlı, "Ölüm yuxusu" povest və hekayələr kitabı, Daşkənd, "İjod-press" nəşriyyatı, 2017, tərcümə Rüstəm Cabbarov

"Müasir Azərbaycan poeziyası antologiyası", Daşkənd, "Ekstremum Press" nəşriyyatı, (çap AMM), 2016, tərcümə Usman Kuçkar, Şəhla Qasimova, Samodil Norqobilova

"Ömürdən uzun gecə", Azərbaycan yazıqlarının hekayələr toplusu, Daşkənd, "Davr Prez" nəşriyyatı, (çap AMM), 2014, tərcümə Rüstəm Cabbarov

-Hüseyn Cavid, "Seçilmiş əsərlər" ("Əmir Teymur", "Şeyx Sənan, "Səyavuş", "Peyğəmbər" (çap AMM), Daşkənd, "Tafakkur gənəti" nəşriyyatı, 2018, tərcümə Usman Kuçkar, Tahir Qəhhar

"Firuz Mustafa, "Deniz köçü" povest və hekayələr, Daşkənd "İstiqlol Nuri" nə-

Özbəkistanda yaşadığım ilk günlərdən azərbaycanlıların Orta Asi-

ya və Qazaxıstana sürgün edilməsi ilə əlaqədar materiallar yazmışam və Daşkənddə ssenarim əsasında "Sürgün" sənədli filmi çəkilib. Orta Asiyada yaşayan tanınmış azərbaycanlıların həyatı və fəaliyyəti ilə bağlı kitab isə hazırdır və çapını gözləyir. Hazırda "Sürgün" kitabı üzərində işləyirəm.

riyyatı, (çap AMM) 2018, tərcümə Şəhla Qasimova

*İmadeddin Nəsimi "Cananı sevmən", şeirlər toplusu, Daşkənd, "Bilim və İntellektual səlahiyyət" nəşriyyatı, 2019, tərcümə Tahir Qəhhar

*Qulamhüseyn Əliyev, "Azərbaycan-özbək ədəbi əlaqələri", Daşkənd, "Mashhur press" nəşriyyatı, (AMM-nin layihəsi) Azərbaycan və özbək dillərində 2019, tərcümə Usman Kuçkar

*Varis, "Sənə inanıram" romanı, Daşkənd, "Yanqı asr avlodı" nəşriyyatı, 2020, tərcümə Rüstəm Cabbarov

*Cavanşir Feyziyev "Türk dövlətləri birliyi" kitabı, Daşkənd "Renessans press" nəşriyyatı, 2021, tərcümə Rüstəm Cabbarov

*Anar "Beşmərtəbəli evin altıncı mərtəbəsi", roman, Daşkənd, "Yanqı asr avlodı" nəşriyyatı, tərcümə Usman Kuçkar

*Yusif Səmədoğlu "Qətl günü", roman, Daşkənd, "İjod-Press" nəşriyyatı, 2021, tərcümə Usman Kuçkar

Daşkənddəki "Jahon adabiyatı" jurnalında və digər ədəbi toplu və qəzetlərdə müntəzəm olaraq Azərbaycan şairlərinin və yazıqlarının əsərlərini çap etdirmişəm.